

2. ariketa

Ondorengo testuari zatiak falta zaizkio. Hurrengo orrian dituzu falta diren testu zatiak.

Sartu **testu zatia** dagokion **hutsunean**.

Markatu testuko hutsuneak (9, 10, 11...) betetzeko zein diren galdera egokienak (A, B, C...).

Testu zati bat sobera dago.

BIRAKA IRITSI DEN EZTABAIDA

Modan daude, zalantzarik gabe. Gero eta ohikoagoa da Euskal Herriko parkeetan edo ikasgeletan haurrak edo gaztetxoak *heelys* edo zapatila gurpildunak jantzita ikustea. Korrikaldi labur bat egin, oinaren aurrealdea altxatu, pisua orpoaren gainean jarri eta irristaka hasi. Dibertigarriak dira, jostagarriak, ondo pasatzeko erabilgarriak, beste edozein jostailu bezala.

9 Oinen osasunean kalteak eragin ditzake gehiegi erabiltzeak, epe motzera zein luzera.

Zapatila horien erabileraren ondorioak ikertu ditu Elxeko Unibertsitateak. 3 eta 11 urte arteko haurren oinak aztertu ditu eta ondorioztatu du halakoak gehiegi erabiliz gero kaltegarriak direla pisuagatik, takoiaren garaieragatik, malgutasun murriztagatik eta egonkortasun ezagatik.

10 Ikastolen Elkartek ez du, oraingoz, *heelys*-ak debekatzeko asmorik. Erabilera galaraziz gero, beste hainbat eremutan esku hartu beharko litzatekeela uste dute eta erabakia gurasoen esku dagoela diote. Ikastolen Elkartea duela zazpi edo zortzi urte konturatu zen oinetakoen desagokitasunaz, erabiltzen zituzten haurrak ohi baino gehiagotan erortzen baitziren. Horregatik oharra helarazi zieten gurasoei egunero erabiltzearen kalteez ohartarazteko eta, jolastokian patina debekatuta dagoen bezala, ezin direla zapatila gurpildunak erabili adierazteko.

Baina, zergatik dira hain desagokiak zapatila gurpildunak? Zein kalte eragin dezakete? Gako nagusia da egiten den erabilera desagokia. Egunero zortzi orduz erabiliz gero, kalte egin dezakete. Ez da gomendagarria egunero erabiltzea; jostailuak dira, ondo dago asteen pare bat orduz erabiltzea, baina ez askoz denbora gehiago.

Heel hitza takokia da ingelesez, eta takoiak bezalakoak dira oinetan jarri behar diren gurpilak. Bost bat zentimetrarainokoak izan daitezke, modeloaren arabera.

Haurrek ezetz esaten badute ere, hainbeste orduz erabili ondoren mina izan ohi dute. Normalean, zapatarik gabe ibiltzen garenean, orpoarekin egiten da indarraren % 75; zapatila gurpildunekin, berriz, erdia edo gehiago egiten da aurreko aldearekin. Gainera, oinetako normalek halako bi pisatzen dute eta, horren ondorioz, ibiltzeko egin beharreko indarra handiagoa izan behar da. Jasotzen dituzten estimuluen arabera garatzen dira oinak, eta garapen hori baldintzatu dezakete oinetako gurpildunek.

13 Orpoa ez garatzeak giharra murriztuko du eta honek hainbat osasun-arazo ekarriko dizkie zapatila gurpildunen erabiltzaileei. Ez da erraza arazo horiek sendatzea, denbora behar da eta.

Kezka ez da berria, ez podologoaren artean, ezta gizartean ere. 1999koa da patentea, Roger Adamsena. Urte gutxi geroago hasi zen produktua merkaturatzen *Heelys, Inc* enpresa. Oinetako gurpildunak modan egon ziren duela sei edo zortzi urte; berritzaileak ziren, desberdinak, eta haur gehienek nahi zituzten. Hain zen handia erabilera munduko hainbat lekutan, non neurriak hartu baitzituzten.

14 Aldapaz jositako herria da, eta «arriskutsuegitzat» jo zituzten agintariak. Urte berean, artikulua bat plazaratu zuen Irlandako pediatria talde batek Ameriketako Estatu Batuetako *American Academy of Pediatrics* aldizkarian, oinetako horiek erabiltzeak eragindako lesioak aztertzeke. Erorikoek eragindakoak ziren, gehienbat: eskumuturra apurtzea, ukondoa haustea edo lokatzea...

15 Zapatila mota ugari daude merkaturatzen: gurpil bakarrekoak edo bi gurpilekoak; gurpila ken daiteke gehienetan, baina badira finkoak ere. Neskek erabiltzen dituzte, gehienbat, zapatila gurpildunak.

16 Modan daude, berriro, eta ez da hain arraroa neska-mutilak *heelys*-ak soinean dituztela joatea ikastolara.

LASA, I. *Berria*, 2016ko apirilaren 26a. Egokitua

2. ariketa. Aukeratu erantzuna

- A. Orpo-hezurra, gorputzaren pisua jasaten duena, behar baino gutxiago garatuko da eta, horren ordez, aurrealdea garatuko dugu.
- B. Haienezakoak dira iragarki gehienak, eta dendetako nesken atalean aurkitu daitezke, kolore argitsuz beteta.
- C. Beste aldetik, zapatila gorpildunek badute abantailaren bat edo beste, esate baterako, patinek bezala, oreka mantentzeko gaitasuna lantzeko balio digute.
- D. Ezbeharren erdia baino gehiago *heel*-ak jantzitako lehen bost aldietan gertatu ziren, nola erabili ikasten ari zirenean, inork ere ez zeramalak babesik.
- E. Izan ere, izatez, jostailuak dira zapatila gorpildunak, ez oinetako normalen ordezkoak, baina gehiegi erabiltzen dituzte, egunero, bestelako oinetakoen ordezko gisa.
- F. Zapaltzeko era aldatzen du takoiak, gehiago erabiltzen da oinaren aurrealdea eta gainkarga eragiten du horrek, gihar horiek ez daudelako halako esfortzuetara ohituta.
- G. Gure seme-alabei egun osoan bideo-jokoetan jolasten uzten ez diegun bezala, ez genieke utzi beharko egunero oinetan jostailu bat daramatela eskolara joaten.
- H. Gehiegizko erabileraren ondorioak ikusita, oinetako horiek eskoletan erabiltzea debekatzeko eskatu du *Espainiako Podologoek Elkargoko Batzorde Orokorrak*.
- I. Yeovilgo Udalak (Ingalaterra) debekatu egin zituen 2007ko otsailean, eta norbait zapatila gorpildunekin irristatzen ibiliz gero, 643 bat euro arteko isuna jaso zezakeen.

■ Idatzi zenbakiari dagokion letra ondoko laukietan, eta ez ahaztu erantzun-orrira pasatzea:

Hutsuneak	9	10	11	12	13	14	15	16
Testu zatiak								

Soberakoa	
-----------	--

Soberako aukera hau ez da jaso behar erantzun-orrirari.